

AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen ulkoinen arviointi

tammikuu 2019

Tutkimus ja Kehitys Ajatustalo Oy

Antti Peltö-Huikko

Tiivistelmä

STEA-avusteinen AUNE Verkostokehittäjät -hanke aloitti toiminnan vuonna 2016 ja se päättyy kuluvan vuoden 2019 loppuun mennessä. Tässä raportissa on kuvattu toimintaan liittyvän ulkoisen arvioinnin tulokset tähänastisesta työstä. AUNE-verkostokehittäjät -hankkeella on ollut neljä selkeää toiminta-aluetta, jotka ovat 1) koulutus- ja seminaaritoiminta, 2) kehittämispilottien tukeminen, 3) asunnottomuustyöhön liittyvän tiedon kokoaminen ja välittäminen sekä 4) kansainvälinen yhteistyö. Alla on tiivistelmä keskeisistä arvioinnin tuloksista ja johtopäätöksistä.

Kolmen vuoden aikana AUNE Verkostokehittäjät on toteuttanut 44 koulutus- tai seminaaripahtumaa. Niissä on ollut osallisena yhteensä 1628 henkilöä. 90% kaikista arvioinnin tiedonkeruuseen vastanneista koki, että koulutusten ja seminaarien toteuttamisessa on onnistuttu joko erittäin hyvin tai hyvin. Koulutukset saivat erityistä kiitosta ajan-kohtaisiin aiheisiin keskittymisestä, maksuttomuudesta ja kouluttajien ja luennoitsijoiden asiantuntemuksesta. Koulutuksiin liittyvät kehittämistoiveet koskivat tiedottamisen aikaistamista sekä koulutusten järjestämistä useammin pääkaupunkiseudun ulkopuolella.

Kehittämispilottien mahdollistaminen ja tukeminen on käytännössä antanut yhteiskehittämisen alustan eri toimijoille hyödyntää verkoston laajaa osaamista erilaisten käytännön asumispalveluratkaisujen ja -mallien kehittämisessä. AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen laajan asiantuntijaryhmän jäsenistä yli puolet koki, että hanke on onnistunut pilottitoiminnan mahdollistamisessa ja tukemisessa joko erittäin hyvin tai hyvin. Hankkeen koordinoimalla pilottitoiminnalla on ollut keskeinen rooli ja merkitys monien asunnottomuustyöhön liittyvien toimintamallien kokeilussa ja kehittämisessä.

AUNE Verkostokehittäjät -hanke on olemassa olonsa aikana koonnut ja luokitellut hyvin laajasti asunnottomuustyöhön liittyvää paikallista, kansallista ja kansainvälistä selvitys- ja tutkimustietoa sekä levittänyt sitä. Arvioinnin aineistonkeruun perusteella AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen tiedon levittämisen ja viestinnän toteuttamisessa hankkeen uutiskirjeet koettiin merkittävimmäksi viestinnän muodoksi. Asunto ensin-sivusto, jonne uudet materiaalit sijoitetaan, arvostettiin myös hyvin korkealle. Asunnottomuustyön parissa toimivat asiantuntijat arvostavat hankkeen kokoamaa tietovarantoa, joka säästää monen toimijan omaa aikaa tiedonhaussa.

Kansainvälinen yhteistyö asunnottomuustyön parissa näkyy AUNE Verkostokehittäjät työssä ulkomaisten kontaktien lisääntymisenä, vierailupyynnöinä puolin ja toisin sekä vuosittaisina opintomatkoina Eurooppaan. Suomalainen asunnottomuustyö ja erityisesti asunto ensin -periaate ovat kovassa nosteessa maailmalla. Suomi on noussut yhdeksi asunnottomuustyön mallimaaksi. Toimintaan osallistuneen tahot kertovat AUNE Verkostokehittäjien mahdollistamien opintomatkojen olevan merkittävä tapa - paitsi korostaa suomalaista osaamista asunnottomuustyössä - niin myös kehittää omaa työtä ja työotetta. Opintomatoilla suomalaiset mallit myös haastetaan hyvällä tavalla ja näistä syntyvä keskustelu syventää omaa ymmärrystä ja kehittää omaa ammattitaitoa.

AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen koetaan tehneen oikeita asioita ja oikeiden toimijoiden kanssa asunnottomuustyön edistämiseksi Suomessa. Kaikki yli 60 tahoa, joita tässä arvioinnissa kuultiin, olivat sitä mieltä, että Verkostokehittäjät -hankkeen toimintojen tulisi jatkua myös tulevaisuudessa. Vaikka asunnottomuustyössä on päästy paljon eteenpäin viimeisen parin kymmenen vuoden aikana, niin työtä on edelleen tehtävänä. Maailma muuttuu ja asunnottomuustyön kenttä elää koko ajan.

Verkostokehittäjät -hankkeiden alulle laittama yhteiskehittämisen kokonaisuus ja asunnottomuustyön kehittämisen koordinointi ovat saavuttaneet pysyvän aseman eri toimijoiden keskuudessa. Vaikka yhteiskehittäminen on nimensä mukaisesti monialaista kehittämistyötä, on hyvä, että työ on kiinnittynyt Y-Säätiön kaltaisen organisaation toimintaan. Y-Säätiöllä on vahva asema ja rooli sekä asuntojen tarjoajana että asumista tukevien palvelujen kehittäjänä ja tuottajana. Arvioinnin haastattelemat asunnottomuustyön parissa toimivat asiantuntijat ovat yksimielisiä siitä, että toiminnan tulisi ehdottomasti saada jatkua myös tulevaisuudessa. Jos Verkostokehittäjät -toiminta loppuisi, niin vastaajat näkevät, että nyt olemassa oleva verkosto ja yhteinen, koordinoitu kehittäminen, hiipuisivat hiljalleen pois.

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	1
2.	Verkostokehittäjät -hankkeet	1
2.1.	AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen tavoitteet	1
2.2.	Hankkeen toteutus ja sisällöt	1
3.	AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen ulkoinen arviointi	2
4.	AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen toimintojen arviointi	3
4.1.	Koulutukset ja seminaarit	3
4.2.	Pilottitoiminta	5
4.3.	Asunnottomuustyöhön liittyvä tiedon kerääminen ja välittäminen	6
4.4.	Kansainvälinen yhteistyö	8
5.	AUNE Verkostokehittäjät -hankkeelle asetettujen tavoitteiden toteutuminen	9
6.	AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen vaikuttavuus	10
6.1.	Hankkeen rooli ja merkitys yhteiskehittämisessä	10
6.2.	Hankkeen merkitys toimintamallien kehittämisessä	11
6.3.	Onko tehty oikeita asioita?	12
7.	Verkostokehittäjät -toiminnan tulevaisuusnäky	12
8.	Yhteenveto ja johtopäätökset	14

1. Johdanto

Tämä dokumentti on ulkoisen arvioinnin raportti AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen toiminnasta. Arvioinnin toteutuksesta vastasi Tutkimus ja Kehitys Ajatustalo Oy. Arviointi aineistonkeruineen, analysointineen ja raportointineen toteutettiin kokonaisuudessaan joulukuun 2018 ja tammikuun 2019 välisenä aikana. Ajatustalo Oy haluaa kiittää kaikkia ulkoisen arvioinnin kyselyyn ja lukuisiin asiantuntijahaastatteluihin osallistuneita henkilöitä.

2. Verkostokehittäjät -hankkeet

Asunnottomuuden vähentäminen on ollut mukana Suomen hallitusohjelmissa liki yhtäjaksoisesti 1980-luvun puolivälistä lähtien. Nykyistä Asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn toimenpideohjelma AUNE:a (2016–2019) ovat edeltäneet Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmat PAAVO I (2008–2015) ja PAAVO II (2012–2015).

Verkostokehittäjät -hankkeella on hankemaailmaa tarkastellen jo pitkät perinteet. Verkostokehittäjät -hankekokonaisuuden ensimmäinen osa toteutettiin RAY-avustuksella osana Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaa PAAVO II:sta vuosina 2013-2015. Verkostokehittäjät -toimintakokonaisuutta jatkettiin RAY/STEA-avusteisesti Asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn toimenpideohjelma AUNEn käynnistyttyä vuonna 2016.

PAAVO II:sen aikana toteutetussa PAAVO Verkostokehittäjät -hankkeessa tarkasteltiin asumissosiaalista työtä useasta näkökulmasta: vaikuttavuus, innovatiivisuus ja oppiminen, asukasnäkökulma sekä prosessinäkökulma. AUNE Verkostokehittäjät -hankkeessa samoja sisältöjä jatkettiin, mutta niiden rinnalle otettiin entistä vahvemmin mukaan asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn näkökulma, pilottityöskentelyä vahvistettiin, koulutustoimintaa tiivistettiin ja kansainvälistä yhteistyötä lisättiin.

Tässä arviointiraportissa keskitytään erityisesti AUNE-ohjelman aikana toteutettuun AUNE Verkostokehittäjät -hanketyöhön. AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen koordinoituvastuu on ollut Y-Säätiöllä. Hanketta on toteutettu tiiviissä verkostoyhteistyössä ohjelmajohdon, asunnottomuustyötä tekevien kaupunkien ja sopimuskumppaneiden (Y-Säätiö, Helsingin Diakonissalaitos, Sininauhasäätiö, Vailla vakinaista asuntoa ry, Rauman Seudun Katulähetys ry) sekä lukuisten muiden yhteistyöorganisaatioiden kanssa.

2.1. AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen tavoitteet

AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen tavoitteiksi on STEA-hakemuksessa määritelty:

- 1) Järjestöjen ja kaupunkien pysyvä kehittämisverkosto on koottu
- 2) Arvioinnin kehittäminen itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin menetelmien avulla arjen työn tueksi ja osaksi arkea sekä yhteismitallisen tiedon tuottaminen päätöksenteon tueksi (vaikuttavuus)
- 3) Sisällöllisen ja menetelmällisen osaamisen kehittäminen yhteisten foorumien, asukasosallisuuden ja vertaisoppimisen avulla
- 4) Asumisen onnistumisen tukirakenteiden kehittäminen luomalla yhteistyökumppanien kanssa asukkaalle mahdollisuuksia arjen mielekkääseen toimintaan mm. erillisen Toimekas-hankkeen kautta.

2.2. Hankkeen toteutus ja sisällöt

Hankkeen hallinnoinnista ja siihen liittyvistä tehtävistä on vastannut Y-Säätiö. Hankkeessa on työskennellyt projektipäällikkö (kehittämispäällikön nimikkeellä) sekä hänen työparinaan hankekoordinaattori.

Käytännön toimintaa on toteutettu neljän sisältökokonaisuuden kautta (kuvio 1). Sisällöt ovat olleet 1) koulutus- ja seminaaritoimintaa, 2) kehittämispilottitoimintaa, 3) asunnottomuustyöhön liittyvän tiedon kerääminen ja välittäminen sekä 4) kansainvälisen yhteistyön edistäminen.

Koulutukset ja seminaarit	Kehittämispilotit	Tiedon kerääminen ja välittäminen	Kansainväliset yhteydet
• Valtakunnalliset • Alueelliset • Paikalliset • Sisältö yhteistyössä taustaorganisaatioiden kanssa • Palaute kerätty ja hyödynnetty uusien tapahtumien suunnittelussa • Johto / työntekijät / palvelujen käyttäjät mukana	• Pilottitoimintamallin avulla toteutettava kehittämisen prosessi • Joko uusi työmuoto tai jo toimivan edelleen kehittäminen (monialaisen liikkuvan tuen malli, asunto ensin laatusuosituksiset) • Eri organisaatiot kehittävät omaa toimintaansa, samalla kuvataan kaikille yhteinen mallipohja ja/tai apuvälineitä työhön	• AUNEn seuranta: kaupunki- ja asukaskohtaisen tiedon kokoaminen • Uutiskirjeet: toimijoille tietoa ohjelmasta, koulutuksista, seminaareista & asunnottomuustyöstä muissa maissa • Asuntoensin.fi • FB: Verkostokehittäjät • Twitter: Verkostokehittäjät • IG: Verkostokehittäjät • Tutkimukset	• Verkostot yhteistyössä ohjelmajohdon, Y-Säätiön ja Euroopan asunnottomuusjärjestöjen verkoston FEANTSAN kanssa • Housing First Europe Hub http://housingfirsteurope.eu/ • Opintomatkat • Suomen asunnottomuustyöhön tutustuneiden vieraiden ohjelmat ja isännöinti
Hankekoordinointi: organisointi ja samalla verkostoitumisen tuki toimijoille			

Kuvio 1. AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen sisältökokonaisuudet.

3. AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen ulkoinen arviointi

Ulkoisen arvioinnin tavoitteena oli arvioida Verkostokehittäjät -hankkeen toteutusta ja vaikuttavuutta osana AUNE-ohjelmaa ja yhteiskehittämistä sekä luoda kuvaa tulevaisuuden kehittämistarpeista. Hankkeen arvioinnissa keskityttiin tuottamaan tietoa seuraavista kokonaisuuksista:

- 1) Hankkeen vaikuttavuus, eli miten hanke on onnistunut eri toimintamuotojen (kuvio 1) toteuttamisessa ja mikä niiden merkitys on ollut asunnottomuustyön parissa toimiville tahoille.
- 2) Millaisia uusia tarpeita asunnottomuustyöhön liittyen verkostossa on noussut esiin, joita tulevaisuudessa tulisi kehittää ja ratkoa.

Ulkoisen arvioinnin toteutuksessa hyödynnettiin laajasti sekä PAAVO että AUNE Verkostokehittäjät -hankkeiden tuottamaa kirjallista materiaalia. Materiaali käsitti hanketoiminnan kuvauksia sekä mm. hankkeen toteuttamien koulutusten ja seminaarien osallistujapalautteita. Lisäksi arvioinnissa hyödynnettiin Y-Säätiön perustamia ja AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen ylläpitämällä asuntoensin.fi -internetsivuilla olevia tietopankkeja ja kuvauksia toteutetusta toiminnasta.

Hanketta kuvaavien dokumenttien ohella kuultiin henkilöitä, joiden asiantuntemusta on hyödynnetty hankkeen suunnittelussa ja johtamisessa. Hankkeen käytännön toteuttamisesta vastaavan projektipäällikön ja projektisuunnittelijan kanssa käytiin keskustelua sekä puhelimitse että osana verkostoille toteutettuja kuulemistilaisuuksia. Hankkeella on erillinen johtoryhmä, joka toimii hankkeen ohjausryhmänä. Johtoryhmän kuuleminen toteutettiin joulukuun 2018 alussa. Lisäksi hankkeen sisällöllisessä kehittämisessä on kaksi omaa ryhmää, pieni ja laaja asiantuntijaryhmä. Joulukuussa 2018 toteutettiin työryhmäpäivät laajalle, ylisektorisesti kootulle asiantuntijaryhmälle. Koska laajaan asiantuntijaryhmään kuuluu yli kaksikymmentä jäsentä, toteutettiin työryhmäkuulemisia kaksi kappaletta saman sisältöisesti. Näin varmistettiin riittävä keskustelumahdollisuus kaikille osallistujille. Kaksi laajan asiantuntijaryhmän jäsentä eivät päässeet osallistumaan työryhmäpäiviin, joten heidät haastateltiin puhelimitse.

Työryhmäpäivien lisäksi arvioinnissa toteutettiin kattava sähköinen kysely joulutammikuussa. Kysely lähetettiin 270 AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen postituslistalla olevalle toimijalle. Yhden ”karhukierroksen” jälkeen vastauksia tuli vaatimattomat 35 kappaletta ja vastausprosentiksi muodostui 12,9.

4. AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen toimintojen arviointi

4.1. Koulutukset ja seminaarit

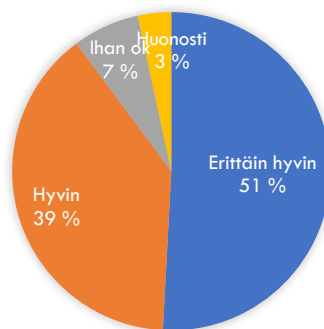
AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen yhtenä tavoitteena ja konkreettisenä toimintana on ollut järjestää asumissosiaalityöhön liittyviä koulutuksia ja seminaareja sekä yhteisen kehittämisen ja oppimisen foorumeja. Koulutus- ja seminaaritalaisuuksien tavoitteena on tukea asumissosiaalista työtä kehittäviä ja toteuttavia tahoja valtakunnallisesti ja paikallisesti ajankohtaisten tarpeiden mukaan, edistää toimijoiden keskinäistä verkostoitumista ja tukea olemassa olevien hyvien käytäntöjen leviämistä. Suurin osa koulutuksista ja seminaareista toteutetaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Esimerkkinä mm. asumisneuvontakoulutukset, joita järjestetään yhteistyössä ARAn ja Helsingin kaupungin asumisneuvonnasta vastaavien toimijoiden kanssa.

Vuosina 2016-2018 AUNE Verkostokehittäjät on toteuttanut 44 koulutus- ja seminaaritalaisuutta ja niihin on osallistunut yhteensä 1638 henkilöä. Yksittäisiä osallistumiskertoja on ollut 2544. Osa koulutussisällöistä on ollut vuosittain toistuvia, kuten Asunto ensin -koulutukset, joissa on perehdytty ja syvennytty asunto ensin -periaatteeseen ja siihen liittyviin laatusuosituksiin. Toinen toistuva koulusteema on ollut jo aiemmin mainittu kuntien ja järjestöjen asumisneuvojille suunnatut asumisneuvontakoulutukset. Muut Verkostokehittäjien toteuttamat koulutukset ovat liittyneet mm. asumisen juridisiin kysymyksiin, yhteiskehittämisen edistämiseen, asumisen ja eri kulttuurien näkymiseen, moniammatillisen yhteistyön edistämiseen sekä mm. taloudenhallinnan kehittämiseen ja kokemusasiantuntijuuden hyödyntämiseen.

Koulutusten ohella on toteutettu seminaareja, joissa on pureuduttu ajankohtaisiin asioihin asumiseen liittyen ja esimerkiksi juhlistettu asunnottomuuden vähentämiseen ja ennaltaehkäisyyn keskittyvän ohjelmayön kymmenvuotista taivalta. Lisäksi Verkostokehittäjät -hanke on ollut järjestämässä AUNE-ohjelman vuosittaisia kevätseminaareja.

Osana arvioinnin aineistonkeruuta selvitettiin sekä sähköisen kyselyn että asiantuntijaryhmien työpajoissa käytyjen keskustelujen kautta Verkostokehittäjien onnistumista koulutusten ja seminaarien toteuttamisessa (kuvio 2). Vastaajista 51% oli sitä mieltä, että koulutusten ja seminaarien toteuttamisessa oli onnistuttu 'erittäin hyvin' ja 39% sitä mieltä, että 'hyvin'.

AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen onnistuminen koulutusten ja seminaarien toteuttamisessa

Kuvio 2. Onnistuminen koulutusten ja seminaarien toteuttamisessa.

Jokaisesta AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen joko kokonaan tai osittain toteuttamasta koulutus- ja seminaaritalaisuudesta on kerätty osallistujapalautteet. Alla olevaan taulukkoon 1 on koottu vuoden 2018 tilaisuuksien onnistumista kuvaava keskiarvo asteikolla 5-1 (5 = erittäin hyvä... 1 = erittäin huono) sekä muutamia osallistujien kokemuksia tilaisuuden merkityksestä ja annista.

Tilaisuus	Esimerkkejä palautteista	Ka
Asumisen juridisia kysymyksiä ja yhteiskehittämistä 21.11.	Juridiset kysymykset oli omaa työtä ajatellen tärkeä osuus. Käsitelty asiaa monen toimijan kannalta	4,5
Tietosuojakysymyksiä 25.4.	Auttaa hahmottamaan kokonaisuutta, mistä tässä konkreettisesti on kyse. Todella selkeät esitykset ja paljon tarpeellista tietoa.	4,43
Kokemusasiantuntijuus 19.9.	Tämän tyyppiset toiminnalliset koulutukset ihan parhaita.	4,42
Asunto ensin- ohjelmatyön juhlaseminaari 16.10.	Perustelut asunto ensin -mallille. Seminaari kokoaa yhteen keskeisiä toimijoita. En ollut ymmärtänyt, miten laajasta toiminnasta oli ollut kyse.	4,42
AUNE-kevätseminaari 19.4.	Paljon mielenkiintoisia, uusia hankkeita esillä. Ajankohtainen tieto tulevaisuuden näkökulmista ja rahoituksesta	4,2
Hankepäivä 22.5.	Verkostoituminen ja toisten hankkeista kuuleminen.	4,2
Asunto ensin -koulutus 22.2.	Oli hyvä nähdä Asunto ensin-verkoston muista toimijoita. Asunto ensin -periaatteita hyödynnän työssäni päivittäin.	4,03
Asuminen ja psykososiaalinen tuki 14.3.	Dialogin merkitys asiakastyössä. Erittäin hyvä koulutus kaikin puolin!	4,03
Asumisneuvonnan eri keinot	On todella mielenkiintoista ja antoisaa kuulla erilaisista asumisneuvontamalleista. Antoi lähinnä tietoa siitä, miten asumisneuvontaan toteutetaan eri malleilla ja eri kunnissa.	4
Monialaisuus asumisneuvonnassa 7.11.	Koulutus oli minulle hieman liian yleisluontoinen. Hyvä aina välillä kuulla toisten toimintatavoista.	4
Hankepäivä 21.11.	Käytännön vinkit juurruttamiseen.	4
Kokemusasiantuntijuskoulutus	Kokemusasiantuntijoiden työnkuvan odotusten ja mielikuvien selkeyttämisestä.	3,9
Asuminen eri kulttuureissa	Osiot eri kulttuurien asumisesta ovat hyödynnettävissä myös omassa organisaatiossani.	3,85
Asunto ensin -koulutus 9.5.	Osallistuva ja keskusteleva rakenne oli hyvää. Laatusuosituksukset olivat minulle melko uusia.	3,71
Talouden hallinnan puutteet 6.6.	Asiat olivat suurilta osin tuttua jo ennestään. Miten toimia mahdollisissa häätötilanteissa.	3,3

Taulukko 1. Vuoden 2018 koulutus- ja seminaaritilaisuuksien palautteiden keskiarvo sekä nostoja kommentteista ja kokemuksista.

Koulutusten ja seminaarien palaute on lähes poikkeuksetta erittäin hyvää. Lähes kaikki tapahtumat saivat osallistujilta kokonaisuudesta keskiarvoksi 4 tai enemmän. Kesäkuussa toteutettu Talouden hallinnan puutteet -koulutus on ainoa, jossa keskiarvo painui lähelle kolmea. Koulutuksiin liittyviä avoimia palautteita on sivukaupalla, mutta tähän niistä on nostettu vain muutamia. Palautteiden keskeinen sanoma kiittelee koulutusten maksuttomuutta, ajankohtaisten aiheiden esiin nostamista, aktiivista ja vuorovaikutteista tapaa toteuttaa koulutuksia ja mahdollisuuksia verkostoitua muiden, eri puolilla Suomea asunnottomuuden parissa toimivien eri sektoreiden asiantuntijoiden kanssa. Koulutusten sisältämiä asiantuntijapuheenvuoroja kiitellään ja koulutuksiin on saatu monen vastaajan kokemusten mukaan hyvä tunnelma ja henki.

”Olen osallistunut pääosin teemapäiviin, jotka ovat olleet hyviä kokonaisuuksia. Siellä on ollut hyviä puhujia eri näkökulmista ja se on kiinnostanut monia työntekijöitä.”

”Hyviä puheenvuoroja ja hyviä aiheita, hyvä tunnelma, helppo tulla.”

Koulutusten konkreettisina hyötyinä vastaajat korostivat uuden tiedon ja opin saamista ja sen viemistä omaan organisaatioon. Lisäksi yhteistyö koulutuksissa mukana olevien tahojen kanssa on helpottunut, kun on tultu tutuiksi ja tunnistettu yhteisiä kehittämiskohteita. Koulutusten todettiin myös selkiyttäneen monia asioita, jotka ovat aiemmin osallistujia askarruttaneet. Toisaalta koulutusten on todettu myös lisänneen ymmärrystä siitä, kuinka laaja kenttä asunnottomuustyö kokonaisuudessaan on ja kuinka paljon eri asioista oikeasti olisi hyvä tietää.

Koulutusten kehittämistarpeita selvitettyä eniten mainintoja sai koulutusten aikatauluista tiedottaminen. Nyt monet vastaajat kokivat, että tieto koulutuksista tulisi saada reilusti aikaisemmin kuin mitä nyt. Samoin toiveita tuli siitä, että koulutuksia toteutettaisiin laajemmin myös muilla paikkakunnilla kuin Helsingissä. Sisällöllisesti koulutuksiin oltiin tyytyväisiä, mutta toiminnallisesti osa vastaajista toivoi vielä

enemmän vuorovaikutteisia koulutusmenetelmiä ja osallistujien osallistamista. Eräs sähköiseen kyselyyn vastannut henkilö kuvaa asian näin:

”Ehdottomasti enemmän työpajatyypistä toimintaa. Alan osaajien yhteen saattaminen ei riitä, jos yhteistä keskustelua ei saada aikaan. Edestä vedetyt powerpoint-showt vähemmälle. Enemmän yhteistä ajatustenvaihtoa ja kehittämistyötä ammattilaisten kesken”.

Vaikka koulutukset ovat yksi eniten kiitos saanut toiminnan muoto AUNE Verkostokehittäjät -hankkeessa, niin sähköisen kyselyn vastauksissa koulutusten tarpeellisuutta pohdittiin myös rakentavan kriittisesti. Eräs kyselyyn vastannut toimija avasi ajatuksiaan näin:

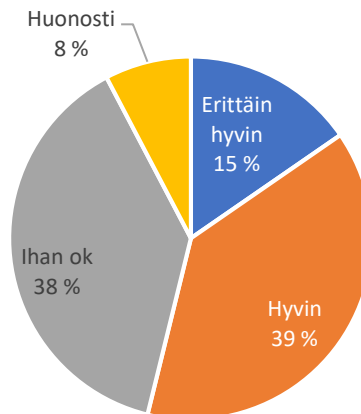
”Osaa koulutuksia tai seminaareja ei ehkä tarvittaisi, jos asiantuntijaverkosto olisi verkostoitunut paikallisesti paremmin tai sitten jopa laajemmin. Huomataanko mistä johtuu, että samaa teemaa joudutaan toistamaan tai jotkut teemat toistuvat aina uudelleen. Mistä tämä johtuu? Koska asioissa ei päästä eteenpäin ja jakamisen kanavat ovat paikallisia. Sama asia joudutaan ratkaisemaan aina uudelleen eri paikassa eri tavalla. Hyvät käytännöt tai esimerkit eivät pääse esiin tai ne jäävät puhetasolle.”

4.2. Pilottitoiminta

Verkostokehittäjät-hankkeen yhtenä neljästä toimintasisällöstä on ollut tukea valtakunnallisia ja paikallisia kehittämistyön pilotteja. AUNE Verkostokehittäjät -hanke on koonnut yhteen kehittämiskokonaisuuksia, joissa tarkoituksena on etsiä ja kehittää uusia ratkaisuja asunnottomuuden ehkäisemiseksi yhteistyössä järjestöjen ja kaupunkien kanssa. Pilottityöskentelyllä on kehitetty muun muassa monialaista liikkuvaa tukea sekä asunnottomuustyön arvioinnin malleja ja työvälineitä.

Pilottitoiminnan onnistumista pohdittiin ja arvioitiin laajalle asiantuntijaryhmälle toteutetuissa työryhmäpäivissä. Yli puolet laajan asiantuntijaryhmän osallistujista koki, että Verkostokehittäjät -hanke on tukenut pilottitoimintaa joko erittäin hyvin tai hyvin (kuvio 3).

AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen onnistuminen pilottitoiminnan tukemisessa

Kuvio 3. Laajan asiantuntijaryhmän kokemus Verkostokehittäjät-hankkeen tuesta pilottitoiminnassa.

Pilottitoiminnan tuen onnistumisen puolesta nostettiin esiin seuraavia huomioita. Ensinnäkin pilottitoiminnassa mukana oleva laaja verkosto on saatu maantieteelliset ja sektorirajat huomioiden hyvin sitoutettua yhteiseen kehittämistyöhön. Toisena vahvuutena nähtiin se, että pilottitoiminta tapahtuu aidossa arjen ympäristössä, eikä irrallisena toimintana. Pilottitoimintaa kiiteltiin myös siitä, että sitä on pidetty hyvin esillä tiedottamalla siitä säännöllisesti. Keskeisimpänä tuloksena pilottityöskentelylle laajan asiantuntijaryhmän jäsenet nostivat yksimielisesti Asunto ensin -toimintamalliin liittyvät laatusuosituksen.

Vaikka pilottitoiminta nähtiin onnistuneena tapana kehittää uusia käytänteitä ja työmuotoja, niin toiminnasta löydettiin laajan asiantuntijaryhmän työpajoissa myös muutamia kehittämiskohtia. Esimerkiksi pitkässä kehittämisprosessissa uusien hanketoimijoiden sisään ajamiseen ja yhteisen tahtotilan löytämiseen on jatkossa panostettava vielä vahvemmin. Tähän on jo reagoitukin, sillä vuonna 2018 aloitettiin mm. asunto ensin -koulutukset, joilla vastataan juuri tähän tarpeeseen. Toisena kehittämisisältönä nähtiin kehitettyjen toimintamallien juurruttamisen nykyistä vahvempi tukeminen.

4.3. Asunnottomuustyöhön liittyvä tiedon kerääminen ja välittäminen

Verkostokehittäjät -hankkeen yksi keskeinen tehtävä on ollut asunnottomuuteen ja asunnottomuustyöhön liittyvän ajankohtaisen tiedon koostaminen ja välittäminen. Tässä tehtävässä on ollut kaksi omaa kokonaisuutta. Ensinnäkin Verkostokehittäjät on kerännyt ja koonnut AUNE-ohjelman kunta- ja asukaskohdaisia seurantatietoja ohjelmajohdon ja asunnottomuustyötä tekevien toimijoiden käyttöön. Toisekseen Verkostokehittäjät -hanke on toiminut yleisesti asunnottomuustyöhön liittyvän niin kotimaisen kuin ulkomaisen tiedon ja käytänteiden kokoajana ja levittäjänä.

AUNE-ohjelman seurantatiedon kokoaminen on ennen kaikkea tehdyn työn tuloksellisuuden näkyväksi tekemistä kaikille asunnottomuustyön parissa toimiville. AUNE-ohjelman seurantatiedon kokoaminen sai erittäin suurta kiitosta niin AUNE-ohjelman johdolta kuin Verkostokehittäjät -hankkeen laajalta asiantuntijaryhmältä. AUNE-ohjelman seurantatietojen kokoaminen koettiin laajassa asiantuntijaryhmässä tärkeäksi ennen kaikkea sen vuoksi, että kootun tiedon pohjalta nähdään suoraan asunnottomuustyön vaikutukset paikallistasolla. Tämän puolestaan katsottiin antavan tietoa siitä, mikä paikallisesti toimii, mitä voidaan levittää toisille paikkakunnille ja mitä asioita tulee vielä kehittää.

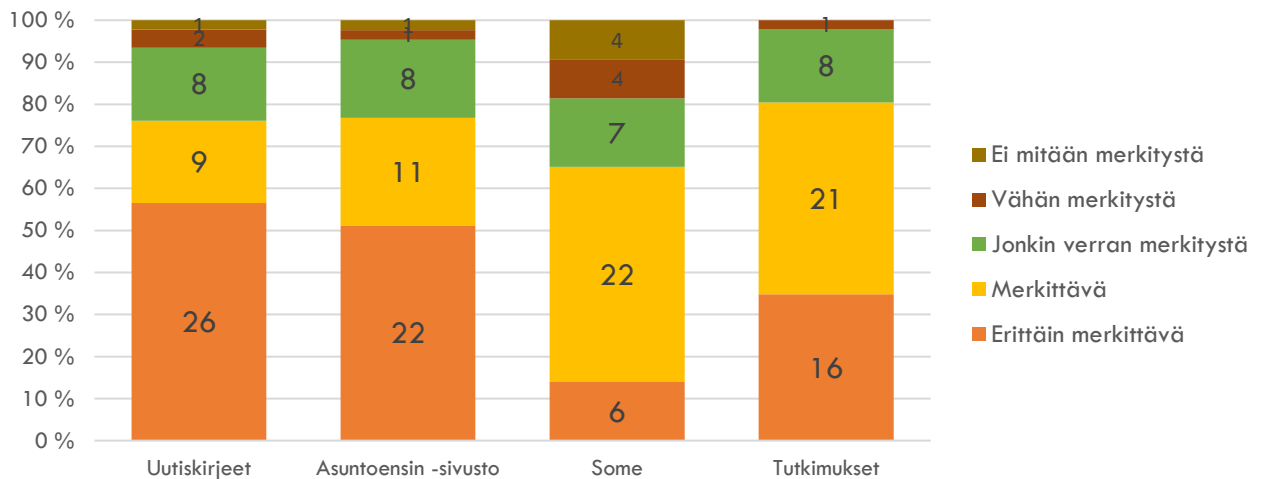
AUNE-ohjelman seurantatiedon kokoaminen ei kuitenkaan ole ihan yksinkertaista, sillä kunnat kokevat tietojen kokoamisen raskaana – etenkin, jos tietojen kokoaminen tapahtuu eri organisaatiotasojen kautta. Eräs AUNE-kaupungin työntekijä kuvaa tiedonkeruun problematiikkaa seuraavasti:

”tiedon kerääminen ja kokoaminen ei ole ihan yksinkertaista. Samalla kun tietoa tuotetaan, niin tuotetaan kuvaa myös kaupungin sisäisistä linjauksista ja valinnoista. Näitä joutuu joskus vähän miettimään, että miten nämä ulkopuolella tulkitaan ja mitä me haluamme viestittää kaupunkimme nimissä”

AUNE-ohjelman seurantatiedon kehittämistä pohdittiin laajassa asiantuntijaryhmässä. Yhtenä tulevaisuuden painopisteenä keskusteluissa nousi esiin AUNE-ohjelman seurantatiedon tarkempi analysointi ja mahdollisten jatkotutkimusten toteuttaminen kerättyä aineistoa hyödyntäen.

Verkostokehittäjät -hankkeen yleisellä viestinnällä on ollut iso ja merkittävä rooli niin asiantuntijaryhmien kuin alueella toimivien verkostotoimijoiden näkökulmista. Verkostokehittäjät -hankkeen viestintä on koostunut pääosin alla olevassa kuviossa 4 esitetyistä neljästä toiminnasta: Uutiskirjeet, Asuntoensin -internet-sivusto, sosiaalisen median eri muodot (Facebook, Twitter, Instagram) sekä tutkimustiedon koostaminen ja jakaminen.

Kokemus AUNE Verkstokehittäjät -hankkeen viestinnästä

Kuvio 4. Laajan asiantuntijaryhmän ja sähköiseen kyselyyn vastanneiden kokemukset Verkstokehittäjät-hankkeen viestinnän merkityksestä.

Kuvio 4 kuvaa laajan asiantuntijaryhmän sekä sähköiseen kyselyyn vastanneiden kokemuksia AUNE Verkstokehittäjät -hankkeen viestintätoimenpiteiden merkityksestä. Puhtaasti 'erittäin merkittäväksi' arvoettuja vastauksia tarkastelemalla hankkeen uutiskirjeet koettiin merkittävimäksi viestinnän muodoksi. Asunto ensin-sivusto oli hyvin lähellä tätä, kun taas tutkimustiedon kokoamista ja sosiaalisen median eri muotoja pidettiin vähemmän merkittävinä. Kun tarkasteluun otetaan asteikosta mukaan sekä 'erittäin merkittävä' että 'merkittävä' vastausvaihtoehdot, niin tutkimustiedon kokoaminen ja levittäminen nousee merkittävimäksi viestinnän muodoksi, joskin ero Asunto ensin -sivustoon ja uutiskirjeisiin on enää hyvin pieni. Uutiskirjeen rooli kaksisuuntaisena viestintäkanavana nostetaan tärkeänä esiin. Uutiskirje ei ole vain passiivinen kanava, jota seurataan, vaan sen kautta yksittäisten toimijoiden on mahdollista myös jakaa omaa tietoa ja kokemuksia asunnottomuustyön parissa toimivien keskuudessa. Tätä vastavuoroisuutta eräs sähköiseen kyselyyn vastannut toimija kuvaa seuraavasti:

"Olemme saaneet tietoa muiden toiminnasta ja mahdollisuuden tiedottaa omastamme."

Kokonaisuutta tarkastellen Verkstokehittäjät -hankkeen viestintä koetaan asunnottomuustyön parissa onnistuneeksi ja eri toimijoille hyvinkin merkittäväksi.

Laajan asiantuntijaryhmän työpajapäivissä pohdittiin viestinnän eri muotoja ja merkityksiä. Uutiskirje koettiin tärkeäksi, koska se tulee säännöllisesti sähköpostiin ja se sisältää keskeiset ajankohtaiset tiedot luettavaan muotoon puettuna. Vastaajien mukaan uutiskirjettä seuraamalla pysyy hyvin kartalla ajankohtaisista asioista ja tapahtumista.

Asunto ensin -sivusto nähtiin täydentävän uutiskirjettä hyvin. Sivustoa pidettiin tärkeänä sen vuoksi, että sinne tulee – pienellä viiveellä – kaikki keskeinen asunnottomuustyötä koskeva materiaali, kuten uusimmat tutkimustulokset ja esimerkiksi koulutuksissa jaettu materiaali. Sivustoa pidettiin merkittävänä, sillä mistään muualta ei vastaavalla tavalla löydy aiheeseen liittyvää tietoa ja materiaaleja. Eräs kyselyyn vastannut kuvasi Asunto ensin -sivustoa seuraavasti:

"Sivusto kokoaa hienosti yhteen valtavan määrän toimijoita sekä asunnottomuustyön raamit ja periaatteet"

Asunto ensin -sivuston kehittämiseen ei enää juurikaan löytynyt ehdotuksia. Yksi muutamaan kertaan esiin noussut ajatus oli vuorovaikutteisuuden ja osallistamisen lisääminen sivustolle, esimerkiksi keskustelupalstan tai muun vastaavan muodossa. Palautteessa toivottu keskustelupalsta on itseasiassa ollut käytössä Asunto ensin -sivustoa edeltäneessä sivustokokonaisuudessa. Keskustelupalstasta kuitenkin luovuttiin sivustouudistuksen yhteydessä sen vähäisen käytön vuoksi.

Sosiaalinen media koettiin myös tärkeänä ja nykyaikaisena tapana viestiä ajankohtaisista asioista. Verkostokehittäjät -Facebook-sivustolla oli tammikuussa 2019 yhteensä 403 seuraajaa. Vuoden 2018 aikana Verkostokehittäjät -internetsivustolla oli 13889 käyttäjää ja 60142 vierailua. Twitterissä Verkostokehittäjiä seurasi seuraavasti: Verkostokehittäjät_Juha Twitter-tilillä oli 139 seuraajaa ja projektipäällikkö Sari Timosen Twitter-tilillä puolestaan 357 seuraajaa. Vuonna 2018 käynnistettiin Verkostokehittäjien Instagram-tili (Verkostokehittäjät_Juha Instagram), jolla oli vuoden 2018 lopussa 107 seuraajaa. Eräs sähköisen kyselyn vastaaja kuvaa kokemuksiaan sosiaalisen median osalta näin:

”Olen itse mukana Twitterissä, jossa Verkostokehittäjät_Juha näyttäytyy aktiivisena ja kannustavana keskustelijana. Hänen kauttaan moni organisaatiomme uutinen ja keskustelunaihe on saanut lisää näkyvyyttä”.

Sekä sähköisen kyselyn tuloksissa että laajan asiantuntijaryhmän työpajapäivissä toteutetuissa keskusteluissa sosiaalisen median haasteena pidettiin nykyistä informaatiotulvaa ja osalla lievää kriittistä suhtautumista sosiaaliseen mediaan ylipäätään tämän tyyppisessä tiedon levittämisessä. Mutta yhtenä tiedottamisen tukijaloista sosiaalisen median hyödyntämistä pidettiin kuitenkin tärkeänä tavoittamisen kanavana.

4.4. Kansainvälinen yhteistyö

AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen koordinoinnista vastaa Y-Säätiö, joka koordinoi myös eurooppalaista Housing First Europe Hubia. Yhteistyö eurooppalaisten asunnottomuustoimijoiden kanssa tapahtuu pitkälti Housing First Europe Hubin kautta.

Housing First Europe Hubin kehittämisessä on vahvasti hyödynnetty Verkostokehittäjät -hankekokonaisuuksissa syntyneitä kokemuksia ja rakenteita. Verkostokehittäjät-hankkeen johtoryhmässä Housing First Europe Hubia kuvattiin Euroopan ”Verkostokehittäjiksi”. Verkostokehittäjät-toimintamalli on ollut esimerkiksi eri maiden kansallisten verkostojen kehittämisessä Hubin jäsenmaissa kuten Ruotsissa ja Irlannissa sekä myös muualla, esim. Tsekin tasavallassa. Hubin kv-verkostoille on käytännön esimerkkinä kerrottu Verkostokehittäjien eri organisaatioiden yhteiskehittämisestä, joka on lisännyt kansallista toimijoiden välistä yhteistyötä taustalla olevista jännitteistä huolimatta (esim. Espanja – Katalonia). Verkostokehittäjien kautta on löytynyt osallistujia Hubin järjestämään Asunto ensin -kouluttajien koulutukseen, mistä puolestaan on saatu koulutusmateriaalia ja työvälineitä omiin kansallisiin koulutuksiin. Samoin Suomen verkoston edustajia on voitu käyttää asiantuntijoina eurooppalaisessa asunnottomuustyössä.

Käytännön esimerkkejä kansainvälisestä yhteistyöstä on Verkostokehittäjät -hankkeen yhteistyön tekemisen mallin vieminen muiden maiden toimijoiden arkeen. Vaikka sektoreiden välinen siiloutuminen on edelleen hyvin vahvaa monissa maissa, niin askel askeleelta koulutusmallia ja sektoreiden välistä yhteistyötä on saatu avattua myös muissa maissa. Muita käytännön esimerkkejä ovat Verkostokehittäjissä luotu Asukasarvioinnin malli (asukkaan itse tekemä tavoitteenasettelu), hankkeessa kehitettyjen työmenetelmien kuvausten kääntäminen englanniksi ja niiden levittäminen. Eräs sähköiseen kyselyyn vastannut henkilö kuvaa Y-Säätiön kansainvälistä työtä seuraavalla tavalla:

”On ollut huikeeta lukea miten suomalainen asunnottomuustyö näyttäytyy eurooppalaisessa leivissä.”

Kansainvälinen yhteistyö Y-Säätiön ja Verkostokehittäjien kanssa on poikanut vierailuja eri maihin ja vieraita eri maista myös Suomeen tutustumaan suomalaiseen asunnottomuustyöhön. Verkostokehittäjät -hanke on toteuttanut vuosittain opintomatkan Eurooppaan tutustumaan eri maiden asunnottomuustyön käytänteisiin ja samalla on luotu kontakteja eurooppalaisen verkoston toiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Kun yhteyksiä on luotu kasvotusten eri tapaamisissa, on jatkoyhteistyön tekeminen ja molemminpuolinen tietojenvaihto ollut luontevampaa kuin ilman vierailukäyntejä. Opintomatkojen anti ei ole jäänyt vain matkoihin osallistuneiden pääomaksi, sillä opintomatkoista ja niiden aiheista on laadittu muistioita ja raportteja, joiden kautta eurooppalaisia kokemuksia ja havaintoja on levitetty laajalti suomalaisille asunnottomuustyön kehittäjille.

AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen johtoryhmän näkökulmasta eurooppalaisella yhteistyöllä on monia tärkeitä merkityksiä kansallisen toiminnan kehittämisessä. Tiiviit kontaktit Eurooppaan aikaansaavat myös sen, että suomalainen malli haastetaan säännöllisesti. Tällaisen ulkopuolisen mielenkiinnon ja sparraavan vuoropuhelun on katsottu lisäävän mielenkiintoa suomalaisen asunnottomuustyön edelleen kehittämiseen.

Johtoryhmän pohdinnoissa kansainvälisen yhteistyön edelleen kehittämiseksi Verkostokehittäjissä tulisi jatkossa panostaa monipuolisempaan kansainväliseen viestintään, joka tarkoittaa enemmän materiaaleja mm. englanniksi käännettynä. Lisäksi tulisi luoda käytänteitä, joilla kansainvälisiin koulutuksiin osallistuneiden osaamista saisi paremmin hyödynnettyä Verkostokehittäjien toteuttamissa kotimaisissa koulutuksissa.

Sähköisen kyselyn vastauksissa perätään myös asunnottomuuteen liittyvien vertailutietojen koostamista Pohjoismaiden ja Euroopan tasolla. Eräs vastaaja kuvaa ajatuksiaan näin:

"Kansainvälisessä osuudessa kaipaen kuten muullakin vertailua ja tietoiskuja esim. asunnottomuudesta pohjoismaissa, Virossa ja Euroopassa ja miten niitä tilastoidaan ym. Häätöjen määristä eri maissa, jopa kaupungeissa ym. Tällaisia ajantasaisia tietoja ei tahdo Eurostatista tms. mitenkään osata lukea."

5. AUNE Verkostokehittäjät -hankkeelle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Aune Verkostokehittäjät -hankkeelle oli asetettu neljä tavoitetta. Näiden toteutuminen on tiivistetty seuraavasti.

Tavoite 1: Järjestöjen ja kaupunkien pysyvä kehittämisverkosto on koottu

PAAVO Verkostokehittäjissä käynnistetty ja AUNE Verkostokehittäjissä jatkettu järjestöjen ja kaupunkien yhteinen kehittämisverkosto on koottu ja se toimii aktiivisesti. AUNE Verkostokehittäjät vastaa verkoston koordinoinnista ja osallistaa aktiivisesti eri toimijoita verkoston toimintaan ja sen sisällölliseen kehittämiseen. Kehittämisverkosto on yhteiskehittämisen alusta, johon eri toimijat kiinnittyvät parhaaksi katsomallaan tavalla ja intensiteetillä.

Tavoite 2: Arvioinnin kehittäminen itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin menetelmien avulla arjen työn tueksi ja osaksi arkea sekä yhteismitallisen tiedon tuottaminen päätöksenteon tueksi (vaikuttavuus)

Arvioinnin kehittäminen on kulkenut koko matkan PAAVO Verkostokehittäjistä alkaen ja jatkanut kehittymistään osana AUNE Verkostokehittäjiä. Arviointiin liittyen on järjestetty verkostoon kuuluville koulutuksia ja heitä on osallistettu yhteisten arviointikäytänteiden laadintaan. Verkostokehittäjät hankkeissa laaditut arviointityökalut ovat kaikkien käytettävissä asuntoensin.fi -sivustolla. Sivustolle on koottu mm. erilaisia valmiita lomakkeita asumisen tukeen liittyen. Vertaisarvioinnin toteuttamiseksi Verkostokehittäjät -hankkeissa on laadittu arviointiprosessin kuvaus ja ohjeistus, jonka avulla eri paikkakuntien toimijat voivat ottaa vertaisarvioinnin käyttöön osana omaa työtään. Yksi keskeinen AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen ja laajan asiantuntijaverkoston aikaansaama tuotos on Asunto ensin -periaatteen laatusuosituksen laadinta.

AUNE Verkostokehittäjät -hanke tuottaa ja kokoaa tilastotietoa asunnottomuuteen liittyen ja asunnottomuustyön tueksi. Asunto ensin -sivustolle on koottu mm. tietoa ARA:n asunnottomuusselvityksestä. Lisäksi AUNE Verkostokehittäjät -hanke kokoaa kuntakohtaista asunnottomuustietoa AUNE-ohjelmassa mukana olevista kunnista sekä koostaa ja välittää tätä tietoa ohjelmajohdon käyttöön.

Tavoite 3: Sisällöllisen ja menetelmällisen osaamisen kehittäminen yhteisten foorumien, asukasosallisuuden ja vertaisoppimisen avulla

Arvioinnin toteuttaman aineistonkeruun perusteella voidaan sanoa, että AUNE Verkostokehittäjät -hankkeella on ollut keskeinen rooli ja asema mahdollistaa osallistujien asunnottomuustyöhön liittyvän osaamisen

kehittyminen. Vuoden 2018 aikana toteutettiin 44 erillistä tapahtumaa, joissa asioita käsiteltiin, pohdittiin yhdessä ja luotiin yhteistä kuvaa suomalaisesta asunnottomuustyöstä ja sen tulevaisuudesta. Koulutusten kautta asunnottomuustyöhön liittyvää menetelmäosaamista on viety eteenpäin monissa eri kunnissa.

Verkostossa vertaisoppiminen on keskiössä. Verkosto on yhteiskehittämisen alusta, jossa jokainen voi tuoda omaa kokemustaan ja osaamistaan muiden hyödynnettäväksi. AUNE Verkostokehittäjät -hanke toimii aktiivisesti sen eteen, että sekä kansallista että kansainvälistä tutkimustietoa on saatavilla verkostotoimijoiden käyttöön ja pohjaksi yhteistä kehittämistä varten.

Tavoite 4: Asumisen onnistumisen tukirakenteiden kehittäminen luomalla yhteistyökumppanien kanssa asukkailla mahdollisuuksia arjen mielekkääseen toimintaan mm. erillisen Toimekas-hankkeen kautta.

Asumisen onnistumisen edellytyksiä ja niihin liittyvien tukimallien kehittämistä asumispalveluissa on kehitetty mm. TOIMEKAS-hankkeessa, joka on yksi hanke AUNE -Verkostokehittäjien hankekokonaisuudessa. TOIMEKAS-hanke on usean järjestön yhteishanke, jonka tavoitteena on muun muassa saada aikaan jäsentynyt sosiaalisen kuntoutuksen toiminnallinen kokonaisuus asunnottomien asumispalveluihin, sekä etsiä ratkaisuja asukkaiden toimintaan osallistumista estäville tekijöille. TOIMEKAS-hankkeessa kehitetään malleja mm. kannustinloukkujen purkamiseen sekä velkajärjestelyjen edistämiseen ja karenssikäytänteiden kehittämiseen. TOIMEKAS-hankkeessa ovat mukana Helsingin Diakonissalaitos, Helsingin Vieraskoti ry, Suomen Pelastusarmeijan Säätiö, Sini-nauhasäätiö, Työterapinen yhdistys ry, VVA ry sekä Y-Säätiö hankekoordinaation osalta.

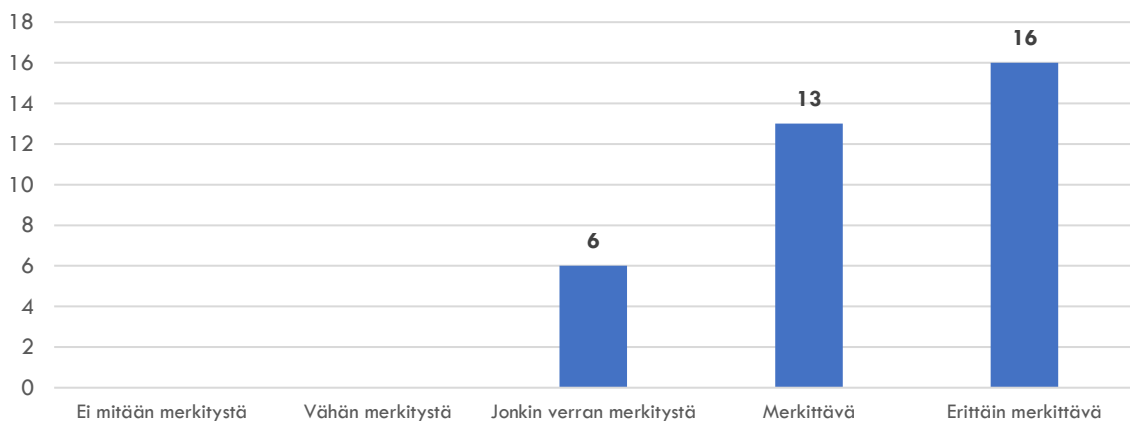
6. AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen vaikuttavuus

AUNE Verkostokehittäjät -hankkeelle on olemassa olonsa aikana vakiintunut rooli ja paikka asunnottomuustyön kehittämisen parissa. Hankkeen moninaiset roolit, kuten kehittämistyön alustan tarjoaminen muille toimijoille, olemassa olevan asunnottomuustiedon kokoaminen ja välittäminen sekä moninaisten verkostojen ylläpitäminen on tarjonnut monille eri toimijoille väylän ja tavan olla työssä mukana. Seuraavissa kappaleissa on avattu AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen merkitystä ja vaikuttavuutta osallistujien oman työn edistämisessä.

6.1. Hankkeen rooli ja merkitys yhteiskehittämisessä

Verkostokehittäjät -hankkeen sidosryhmätoimijoille suunnatulla sähköisellä kyselyllä selvitettiin hankkeen roolia ja merkitystä kansallisen asunnottomuustyön yhteiskehittämisen alustana ja toiminnan koordinoijana (kuvio 5). Suurin osa vastaajista piti Verkostokehittäjien roolia ja merkitystä joko erittäin merkittävänä tai merkittävänä. Vain kuusi vastaajaa 35 antoi arvion 'jonkin verran merkitystä'.

AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen rooli ja merkitys kansallisena asunnottomuustyön yhteiskehittämisen alustana ja koordinoijana

Kuvio 5. Verkostokehittäjät -hankkeen rooli ja merkitys sidosryhmätoimijoiden kokemana.

Arvioinnin keräämän aineiston perusteella voidaan kiteyttää Verkostokehittäjät -hankkeen roolia ja merkitystä seuraavilla perusteluilla, jotka on poimittu sähköisestä kyselystä:

"Koulutukset, viestintä ja kokonaisvaltainen koordinointi eri toimijoiden välillä on ollut ensiarvoisen tärkeää."

"Hanke on mahdollistanut yhteistyön eri toimijoiden kanssa. Tiedon ja ymmärryksen lisääntyminen omassa työssä on tämän ansiota."

"Asunnottomuustyöhön liittyvä tieto ollut kootusti saatavissa eikä omaa työaikaakaan ole tarvinnut käyttää niin paljoa tiedon löytämiseksi. Tuskin olisi ollut mahdollista käyttää työaikaakaan eri lähteistä etsivään tiedon hakuun."

"Asunnottomuustyön näkyväksi tekeminen."

"On hienoa, kun on mahdollisuus tavata ja vaihtaa ajatuksia asunnottomuustyön parissa työskentelevien tahojen kanssa sekä tiivistää yhteistyötä"

"Olemme juurruttamassa asumisneuvontaa paikkakunnallamme. Koulutuksista olen saanut hyviä vinkkejä työhöni ja ideoita kehittää toimintalinjaamme."

"Olennaista on ollut saada tietoa eri asumisneuvonnan tavoista toimia sekä kuinka muualla ratkaistaan asumiseen liittyviä ongelmia."

6.2. Hankkeen merkitys toimintamallien kehittämisessä

Osana yhteiskehittämistä tavoitteena on ollut nykyisten asunnottomuustyön muotojen edelleen kehittäminen ja mahdollisten uusien toimintamallien pilotointi ja testaaminen. Sidosryhmätoimijoille suunnatun kyselyn perusteella (kuvio 6) suurin osa vastaajista (11 kpl) koki, että hankkeella on ollut jonkin verran merkitystä uusien tai jo toiminnassa olevien toimintamuotojen kehittämisessä. Kuitenkin toiseksi eniten vastaajista (10 kpl) piti toimintaa merkittävänä ja seitsemän vastaajaa erittäin merkittävänä.

Kuvio 6. Verkostokehittäjät -hankkeen merkitys asunnottomuustyön toimintamuotojen kehittämisessä.

Toimintamuotojen kehittämisessä ja kehittämistyön tukemisessa vastaajat arvostivat erityisesti sitä, että kehittämistyötä on tehty yhteisesti ja aidossa yhteistyössä eri toimijoiden kesken. AUNE Verkostokehittäjien on todettu olemassa olollaan luoneen ”kehittämistyön perus vireen” toimintaan osallistuneiden tahojen omaan arkeen.

Uusien toimintamuotojen kehittäminen kiteytyy monen vastaajan osalta Asunto ensin -toimintamallin laatusuosituksen aikaansaamiseen. Prosessi oli pitkä, mutta se koettiin toimintamallin jalkauttamisen näkökulmasta erittäin tärkeäksi ja tarpeelliseksi. Tulevaisuuden toiveena toimintamuotojen kehittämisessä nostetaan

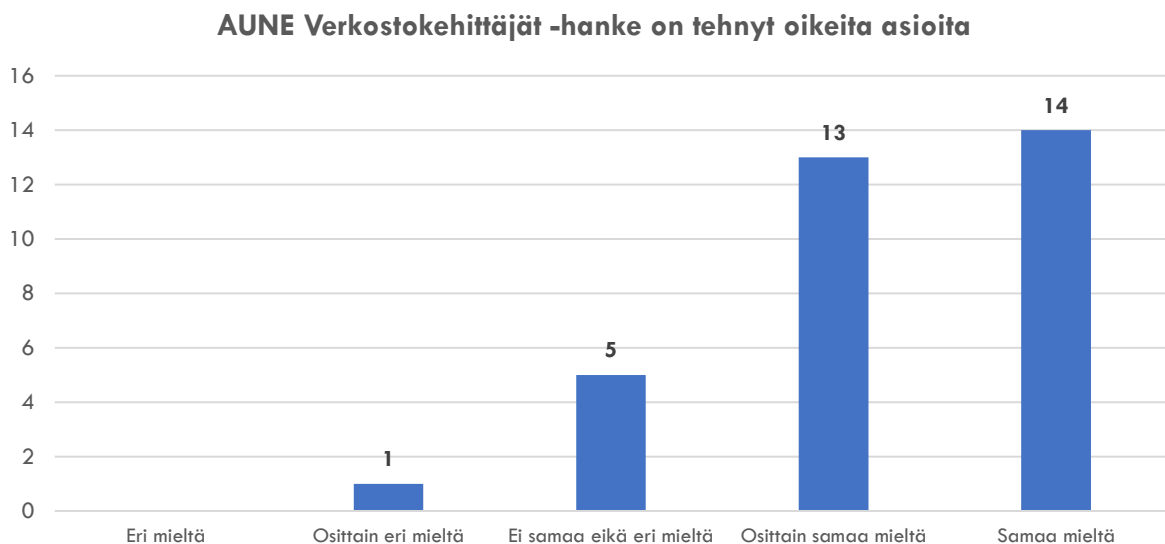
laatusuositusten vahvempi jalkauttamisen tuki ja kansainvälisen toiminnan ja maiden välisen yhteistyön tiiviimmän kehittämisen.

Toimintamuotojen yhteiskehittämisen konkreettisiksi, arjessa näkyviksi hyödyiksi vastaajat nimesivät mm. yleisen kiinnostuksen oman työn kehittämiseen ja oman työn muokkaamisen aiempaa tehokkaammaksi. Muiden toimijoiden kehittämistyön kokemusten ja tulosten seuraaminen on lisännyt yleisesti kiinnostusta asunnottomuustyöhön myös muiden kuin ihan oman toimialan keskuudessa. Asunnottomuustyön kentän laajuus on avautunut uudella tavalla.

6.3. Onko tehty oikeita asioita?

Koska asunnottomuuskenttä on monialainen ja laaja. Toimijoita on paljon ja yhtä paljon on myös toiveita kehittämistyön sisällöiksi. Resurssit ovat kuitenkin nykyään tarkkaan rajatut, joka johtaa siihen, että tulee tehdä priorisointia ja valintoja – niin myös AUNE Verkostokehittäjä -hankkeessa.

Osana sähköistä kyselyä vastaajilta tiedusteltiin heidän näkemyksiään siitä, että onko AUNE Verkostokehittäjä -hankkeessa tehty vuosien aikana oikeita asioita. Vastaajille jätettiin omaan pohdintaan ja harkintaan kysymyksen tarkempi kohdentaminen ja määrittely. Tällaiseen vapaamuotoisesti formuloitavaan ajatukseen perustuvaan kysymykseen suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että AUNE Verkostokehittäjä -hankkeessa on tehty oikeita asioita (kuvio 7).

Kuvio 7. Onko Verkostokehittäjä -hankkeessa tehty oikeita asioita? Vastaajina sähköiseen kyselyyn osallistuneet toimijat.

Edellä esitetyn arvottamisen jälkeen vastaajia pyydettiin nimeämään heidän näkökulmastaan olennaisimmat asiat, joita AUNE Verkostokehittäjä -hankkeessa oli tehty tai toteutettu. Vastauksissa paikasta huipulla kilpaili hyvin tasaväkisesti seuraavat sisällöt: koulutukset, kumppanuuksien mahdollistaminen, tiedon jakaminen sekä näkyvyyden lisääntyminen asunnottomuustyössä.

7. Verkostokehittäjä -toiminnan tulevaisuusnäky

AUNE Verkostokehittäjä -hanke päättyy nykyisen kaltaisena STEAn C-avusteisena kehittämishankkeena vuoden 2019 lopussa. Toiminnalle tullaan hakemaan STEAsta pysyvämpää Ak-avustusta kevään 2019 haussa. Tavoitteena on saada avustus, jolla nyt PAAVO- ja AUNE-ohjelmien aikana kehitettyä yhteiskehittämisen alustaa saadaan ylläpidettyä ja edelleen kehitettyä tulevina vuosina.

Koska STEA-hankeavustusten tulee perustua olemassa oleviin, tunnistettuihin ja perusteltuihin tarpeisiin, niin arvioinnissa kerättiin kaikilta tiedontuotantoon osallistuneilta ajatuksia ja näkemyksiä siitä, millaisiin asioihin ja sisältöihin Verkostokehittäjien tulisi kohdentaa toimintaansa vuodesta 2020 alkaen. Seuraavat sisältöehdotukset koostettiin aineistoista:

- 1) Tarvitaan toimija, joka koordinoi asunnottomuustyön kehittämistä Suomessa.
Asunnottomuustyön kenttä on laaja ja sirpaleinen. Ilman Verkostokehittäjät -toiminnan olemassa oloa ja sen mukanaan tuomaa asunnottomuustyön kehittämisen koordinoitua ja yhteiskehittämisen alustaa vuosien aikana luotu rakenne tulee varmasti kuivumaan kokoon ja kansallinen yhteistyö asunnottomuusasioiden eteenpäin viemiseksi häviää. Verkostokehittäjät on yhteisen kehittämisen alusta, joka tarvitaan jatkossakin. Kolmannen sektorin toimijana Verkostokehittäjät -koordinaatio on puolueeton ja avoin toimija.
- 2) Asunto ensin -periaatteet mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon koulutusohjelmiin.
Tulisi tehdä töitä sen eteen, että Asunto ensin -periaatteet ja niitä tukevat laatusuositukset saataisiin mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon koulutusohjelmiin eri koulutusasteilla ja sitä kautta luotaisiin pohjaa tulevaisuuden asunnottomuustyölle. Tavoitteet edistäminen on jo alkanut, sillä uonna 2018 aloitettiin asumissosiaalisen työn e-kurssin suunnittelu yhdessä Lahden ammattikorkeakoulun, Verkostokehittäjät-hankekoordinaation, Aran ja AUNE-ohjelmajohtajan kanssa.
- 3) Asunto ensin -periaatteen laajempi juurruttaminen nykyisiin työikäntäntäisiin
Olemassa olevien työntekijöiden kouluttaminen asunto ensin -periaatteen ja siihen liittyvien laatusuositusten mukaiseen työorientaatioon on toteutunut jo nyt asunto ensin -koulutuspäivissä. Näitä on toteutettu kolme kertaa vuodessa, jonka on katsottu olevan sopiva määrä suhteessa tarpeeseen. Koulutusten jatkaminen vastaavalla intensiteetillä myös tulevaisuudessa edistää asunto ensin -toimintaperiaatteen leviämistä kuntiin ja järjestöihin.
- 4) Vaikuttamistyötä vaikeimmassa asemassa olevien asumisen edistämiseksi.
Edistää laajaa vuoropuhelua päihdehuollon asiakkaiden asumisen vaihtoehtojen kehittämisessä. Kyse on pitkäjänteisesti, yli hallitusohjelmien ulottuvasta vaikuttamistyöstä, josta jonkun tahon on otettava vastuu. Vastuu voisi olla tulevaisuuden Verkostokehittäjät -toiminnalla ja tämän alla jatkavalla asiantuntijaverkostolla.
- 5) Erityisryhmien huomioiminen asunnottomuustyössä
Erityisryhmien (mm. nuoret, naiset, maahanmuuttajat) osalta tarvitaan omaa erityistä osaamista. Erityisryhmien edellyttämä erityisosaaminen on keskittynyt luonnollisista syistä pääkaupunkiseudulle. Erityisryhmien asunnottomuutta on kuitenkin eri puolilla Suomen kuntia, mutta määrät ovat niin paljon pienempiä, että tarvittavaa erityisosaamista näiden kanssa toimimiseen ja auttamiseen ei välttämättä synny pienempiin kuntiin. Verkostokehittäjät tarvitaan jatkossa entistä vahvemmin mukaan levittämään pääkaupunkiseudulle kehitettyjä erityisryhmien asunnottomuustyöhön liittyviä hyviä ja toimivia malleja myös muiden kuntien käyttöön ja ylläpitämään toimintaa kehittävää vuoropuhelukulttuuria.
- 6) Digitalisaation huomioiminen asumiseen liittyvissä palveluasioinneissa.
Palvelujen sähköistyminen tulee lisääntymään kaikilla palvelualoilla, niin myös asumiseen liittyen. Digitalisaation varjopuoli on tunnetusti se, että se myös syrjäyttää osaa ihmisistä. Vaikeassa asemassa olevat erityisryhmät ovat vaarassa jäädä palvelujen ulkopuolelle, mikäli digitalisaation kehittämisen rinnalla heitä ei huomioida riittävästi. Verkostokehittäjillä voisi olla koordinaation rooli asumiseen liittyvien tulevaisuuden digitaalisten palvelujen kehittämisessä, testaamisessa ja mallintamisessa.
- 7) Asumisen ja talouden yhteyttä vahvistettava
Asumisen ja talouden yhteys on tunnistettu jo monesti ja sen eteen on jo tehty hyvää työtä. Kaikki merkit kuitenkin viittaavat siihen, että tarve tälle työlle ja sisällölle tulee jatkossa edelleen kasvamaan. Tarvitaan lisää tutkimus- ja selvitystyötä sekä näistä johdettuja käytännön toimintamalleja eri sektoritoimijoiden käyttöön. Kuntakohtaisia kokeiluja tulee käynnistää ja tukea sekä näihin liittyviä kokemuksia nostaa laajaan keskusteluun ja käyttöönottoon. Verkostokehittäjät voisi olla tukemassa ja mahdollistamassa näiden asioiden kehittämistä tulevaisuudessa tarjoamalla yhteiskehittämisen alustan eri toimijoille.
- 8) Kansainvälisen yhteistyön laajentaminen.

Kansainvälistä yhteistyötä on avattu hyvin AUNE Verkostokehittäjät -työssä ja Suomi on saanut paljon positiivista näkyvyyttä mm. Asunto ensin -toimintamallistaan. Nyt kun Suomi on vahva toimija asunnottomuustyössä niin Euroopassa kuin laajemminkin maailmalla, kannattaa tilaisuus käyttää hyödyksi ja entisestään laajentaa kansainvälistä yhteistyötä. Kuten nytkin, muut maat ja heidän asunnottomuustyön käytänteet myös haastavat suomalaista Asunto ensin -periaatetta ja siten lisäävät kehittävää vuoropuhelua toimintamallien benchmarkauksessa ja edelleen kehittämisessä. Asunto ensin 2.0 -toimintamallin ja periaatteiden kehittäminen yhteistyössä eurooppalaisten asunnottomuustyön toimijoiden kanssa. Pohja ja rakenne on jo valmiina.

9) Asunto ensin -vertaisarvioinnin kehittäminen

Arvioinnin kehittäminen on ollut mukana AUNE Verkostokehittäjien pilottitoiminnassa jo aiemminkin ja se toimii edelleen. Jatkossa arvioinnin kehittämisen seuraava askel voisi olla asunto ensin -arviointikoulutuksen toteuttaminen laajemmin, jossa luodaan malleja erityisesti toimijoiden keskinäiseen asunto ensin -työn vertaisarviointiin. Tämän tyyppistä mallia on jo testattu vuonna 2018, mutta sen jatkokehittäminen edellyttää lisäresursointia niin Verkostokehittäjille kuin myös vertaisarvioitsijoille. Kehittäminen olisi kuitenkin erittäin tärkeää, sillä arvioinnin avulla saataisiin lisätietoja asunto ensin -toimintaperiaatteen jalkauttamisen onnistumisesta, toiminnan vaikuttavuudesta ja mallin käyttöönottoon liittyvistä hyvistä käytänteistä.

10) Asukasedustajien roolien lisääminen ja monipuolistaminen

Osana asunto ensin -kehittämistyötä tulisi luoda uusia ja entistä monipuolisempia tapoja hyödyntää asukasedustajien kokemusasiantuntijuutta. Uudessa kehittämisessä voisi haastaa perinteiset tavat kokemusasiantuntijuuden hyödyntämisessä ja kehittää kokonaan uudenlaisia tapoja – mm. digitaalisuutta hyödyntäen – osallistaa asukkaita toimintamallin kehittämiseen.

8. Yhteenveto ja johtopäätökset

AUNE Verkostokehittäjät -hanke jatkoi työtä siitä, mihin PAAVO Verkostokehittäjät -hanke jäi. Molempia Verkostokehittäjät -hankkeita voi kutsua yhteiskehittämisen alustahankkeiksi. AUNE Verkostokehittäjät -hankkeen keskeinen tehtävä ja rooli on ollut asunnottomuustyön kehittämisen ympärille aikaansaatavan verkoston luominen ja verkostoon kuuluvien toimijoiden keskinäisen kehittämistyön mahdollistaminen ja tukeminen. Täysin varmaa on, että ilman Verkostokehittäjät -hankkeita suomalainen asunnottomuustyön kokonaisuus ei olisi tässä tilanteessa.

AUNE-verkostokehittäjät -hankkeella on ollut neljä selkeää toiminta-aluetta, jotka ovat 1) koulutus- ja seminaaritoiminta, 2) kehittämisspilottien tukeminen, 3) asunnottomuustyöhön liittyvän tiedon kokoaminen ja välittäminen sekä 4) kansainvälinen yhteistyö.

Kolmen vuoden aikana AUNE Verkostokehittäjät on toteuttanut 44 koulutus- tai seminaaritapahtumaa. Niissä on ollut osallisena yhteensä 1628 henkilöä. Koulutukset saavat kiitosta ajankohtaisiin aiheisiin keskittymisestä, maksuttomuudesta ja kouluttajien ja luennoitsijoiden asiantuntemuksesta. Sekä koulutuksia että seminaareja arvostetaan myös niiden mahdollistaman verkostoitumisen näkökulmasta. Koulutuksiin liittyvät kehittämistoi-veet koskivat tiedottamisen aikaistamista sekä koulutusten järjestämistä useammin pääkaupunkiseudun ulkopuolella.

Kehittämisspilottien mahdollistaminen ja tukeminen on käytännössä antanut yhteiskehittämisen alustan eri toimijoille hyödyntää verkoston laajaa osaamista erilaisten käytännön asumispalveluratkaisujen ja -mallien kehittämisessä. Verkostokehittäjissä on toteutettu useita kehittämisspilotteja ja niiden kautta Suomeen on luotu monia nykyään käytössä olevia asunnottomuustyön malleja. Yhtenä keskeisenä esimerkkinä pilottityöskentelyssä syntyneestä toimintamallista on asunto ensin -toimintaperiaatteen laatusuositukset.

AUNE Verkostokehittäjät -hanke on olemassa olonsa aikana koonnut ja luokitellut hyvin laajasti asunnottomuustyöhön liittyvää paikallista, kansallista ja kansainvälistä selvitys- ja tutkimustietoa. Kerättyä tietoa on levitetty verkoston jäsenille sekä kaikille muille asiasta kiinnostuneille mm. säännöllisesti ilmestyvässä uutiskirjeessä sekä Asunto ensin -internetsivustolla. Asunnottomuustyön parissa toimivat asiantuntijat arvostavat suuresti

hankkeen kokoamaa tietovarantoa, joka säästää monen toimijan omaa aikaa tiedonhaussa. Asunto ensin -sivustolle koottu tieto on myös luokiteltu ja teemoiteltu, jotta se olisi mahdollisimman hyvin löydettävissä.

Kansainvälinen yhteistyö asunnottomuustyön parissa näkyy AUNE Verkostokehittäjät työssä ulkomaisten kontaktien lisääntymisenä, vierailupyynnöinä puolin ja toisin sekä vuosittaisina opintomatkoina Eurooppaan. Suomalainen asunnottomuustyö ja erityisesti asunto ensin -periaate ovat kovassa nosteessa maailmalla. Suomi on noussut yhdeksi asunnottomuustyön mallimaaksi. Asunnottomuustyön parissa toimivat suomalaiset arvostavat tätä ja kuvaavat sen merkitsevän paljon myös oman arkityön näkökulmasta. Toimintaan osallistuneen tahot kertovat opintomatkojen olevan merkittävä tapa - paitsi korostaa suomalaista osaamista asunnottomuustyössä - niin myös kehittää omaa työtä ja työotetta. Opintomatoilla suomalaiset mallit myös haastetaan hyvällä tavalla ja näistä syntyvä keskustelu syventää omaa ymmärrystä ja kehittää omaa ammattitaitoa.

AUNE Verkostokehittäjät -hanke on tehnyt oikeita asioita ja oikeiden toimijoiden kanssa asunnottomuustyön edistämisessä Suomessa. Kaikki yli 60 tahoja, joita tässä arvioinnissa kuultiin, olivat sitä mieltä, että Verkostokehittäjät -hankkeen toimintojen tulisi jatkua myös vuonna 2020. Vaikka asunnottomuustyössä on päästy paljon eteenpäin viimeisen parin kymmenen vuoden aikana, niin työtä on edelleen tehtävänä. Verkostokehittäjät -hankkeiden alulle laittama yhteiskehittämisen kokonaisuus ja asunnottomuustyön kehittämisen koordinointi ovat saavuttaneet pysyvän aseman. Arvioinnin haastattelemat asunnottomuustyön parissa toimivat asiantuntijat ovat yksimielisiä siitä, että toiminnan tulisi ehdottomasti saada jatkua myös tulevaisuudessa. Jos Verkostokehittäjät -toiminta loppuisi, niin vastaajat näkevät, että nyt olemassa oleva verkosto ja yhteinen, koordinoitu kehittäminen, hiipuisivat hiljalleen pois. Tämä olisi merkittävä takaisku suomalaiselle asunnottomuustyölle.

AUNE Verkostokehittäjät -hanke jatkaa vielä vuoden 2019 loppuun. Verkostot kokoontuvat edelleen ja koulutukset jatkuvat tiiviisti koko vuoden ajan. AUNE Verkostokehittäjät -hanke on käynnistämässä myös uutta yhteistyötä Tampereen ja Helsingin yliopistojen kanssa. Näillä uusilla yhteistyömuodoilla luodaan myös jatkopolkuja tulevaisuuden asunnottomuustyön toimijoille.